

Akaa (Toijala) Kirjoniemi arkeologinen valvonta 2017

Teemu Tiainen

Tilaaaja: Verkonrakentaja Wire Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Tulos	8
Lähteet	8

Kansikuva: Valvonnassa kaivetun maakaapeliojan pohjoisosaa. Etelälounaaseen.

Perustiedot

Alue: Akaa Toijala. Kirjoniemen kivikautisen asuinpaikan länsipuoli.

Tarkoitus: Selvittää ulottuuko kivikautinen asuinpaikka kaivettavalle maakaapelilinjalle.

Työaika: Maastotyö 2.11.2017.

Tekijät: Mikroliitti Oy, Teemu Tiainen.

Kustantaja: Verkonrakentaja Wire Oy.

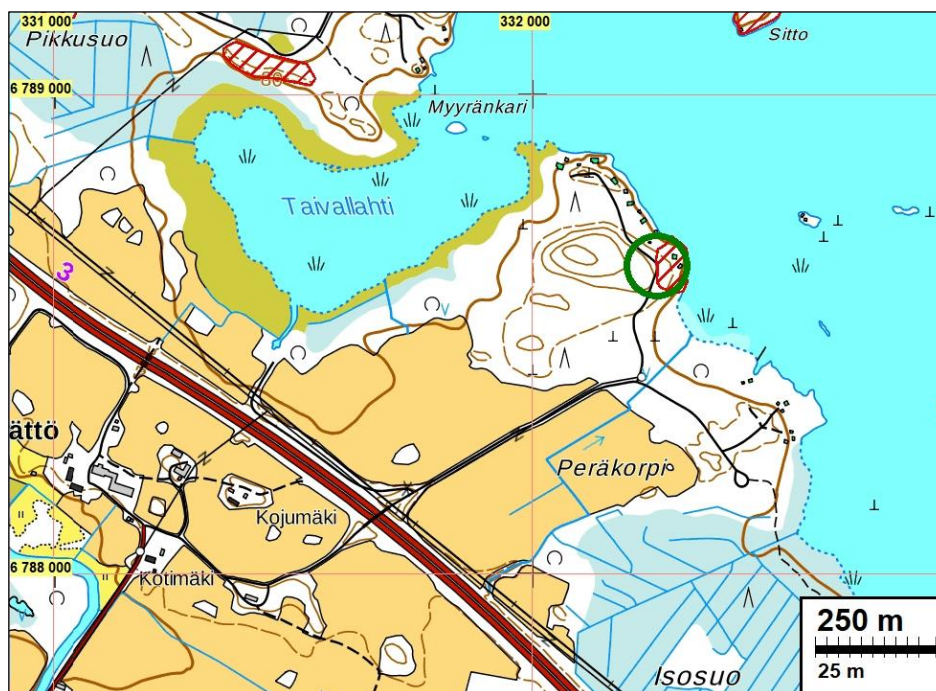
Aikaisemmat tutkimukset: Antti Bilund 1998 inventointi.

Tulokset: Valvonnassa kaivetulla maakaapelilinjalla ei havaittu kiinteää muinaisjännöstä.

Selityksiä: Tutkimusalue sijaitsee vihreän ympyrän sisällä kartan koillisosassa. Lähialueen muinaisjännökset on merkattu punaisin palloin. Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat: Maanmittauslaitoksen maastotietokanta 11/2017. Muinaisjännösrekisteri on tarkastettu 11/2017. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvat: T. Tiainen.

Kartat

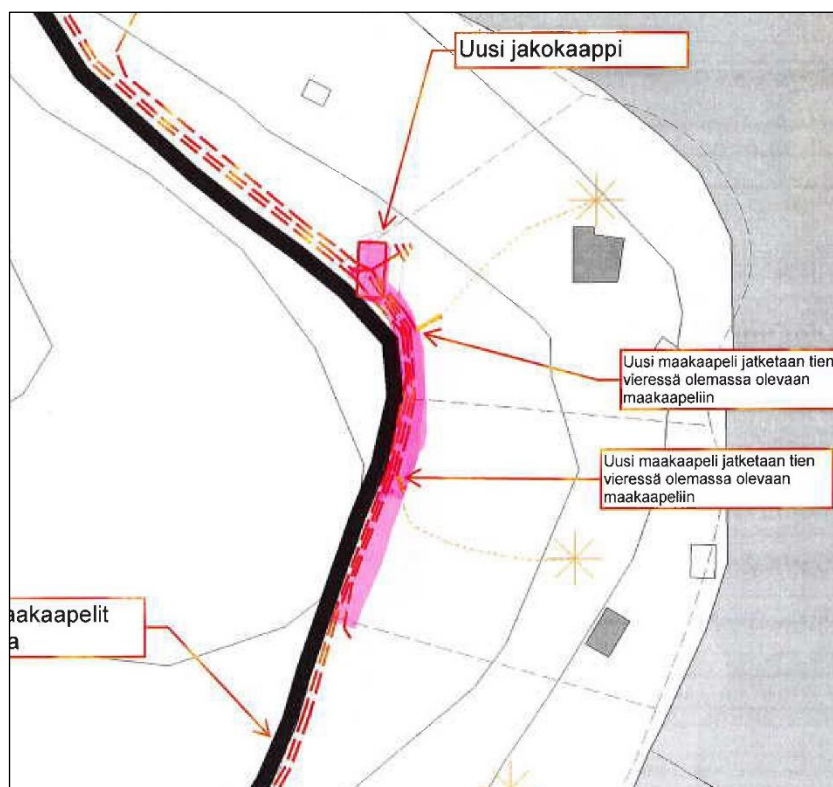

Valvonnassa kaivettu alue on kartan koillisosassa, vihreän ympyrän sisällä. Muinaisjäännösalueet on merkitty punaisella rasterilla.

Valvonnassa kaivettu maakaapeli on merkitty kirkkaan vihreällä viivalla, ennen valvontaa kaivettu linja tumman vihreällä ja kaivettu ja täytetty linjan kohta oranssilla viivalla. Ne tarkastettiin kaivamisen jälkeen. Mitään merkittävää niissä ei havaittu. Punainen vinoviivitus on Kirjoniemen muinaisjäännösalue.

Pirkanmaan maakuntamuseon antaman lausunnon liitekartta, johon valvonnassa kaivettava linjan osuus on merkitty vaalean punaisella värillä.

Akaalla, Toijalan keskustan pohjoispuolelle, Makkaraselän rannalla, on käynnissä sähkölinjojen maakaapelointi. Pirkanmaan maakuntamuseo edellytti lausunnossaan (26.4.2017 DIAR: 106/2017), että suunnitteilla oleva maakaapelilinja tulee kaivaa arkeologin valvonnassa entuudestaan tunnetun kiinteän muinaisjäännöksen *Kirjoniemi* (mj-rek 864010010) länsipuolella. Verkonrakentaja Wire Oy tilasi kyseisen valvonnan Mikroliitti Oy:ltä. Museovirasto antoi tutkimusluvan 24.8.2017 (MV/139/05.04.01.02/2017). Valvonnan suoritti Teemu Tiainen 2.11.2017 syksyisessä säässä.

Valvottavan maakaapeliojan itäpuolella sijaitseva kiinteä muinaisjäännös *Kirjoniemi* on kivikautinen asuinpaikka. Kohteen löysi inventoinnissa Antti Bilund vuonna 1998. Bilund havaitsi paikalle tekemistään koekuopista esihistoriallisia saviastianpaloja sekä kvartsi-iskoksia. Inventointihavaintojen perusteella Bilund arvioi löytämänsä asuinpaikan noin 100 x 20-30 metrin laajuiseksi (pitkittäin rannan suuntaisesti). Inventointiraportissa esitetty muinaisjäännöksen laajuus poikkeaa hieman muinaisjäännösrekisterin muinaisjäännösalue-rajauksesta. Inventointiraportissa asuinpaikan muinaisjäännösrajaus ei ulotu mökkitielle (Taivallahdentie) saakka, vaan jää sen itäpuolelle, lähimmillään noin 20 metrin päähän tiestä. Lisäksi inventointiraportissa asuinpaikka jatkuu muinaisjäännösrekisterissä esitettyä rajausta etelämmäs noin 20 metriä.

Saapuessani paikalle sovitusti aamulla 2.11.2017 totesin, että valvonnan aikana kaivettavaksi tarkoitettua kaapeliojaa oli jo kaivettu noin 25 metrin matkalta (välillä N 6788 661 E 332 249 – N 6788 640 E 332 262 - katso kartat yllä). Jo kaivetusta osuudesta oli peitetty noin 15 metrin osuus (välillä N 6788 654 E 332255 – N 6788 641 E 332 262), muutoin jo kaivettu ojan osuus oli auki.

Jo kaivetun kaapeliojan niiltä osuuksilta, joilta kaivantoa ei ollut peitetty, pystyi tekemään hyvin havaintoja. Kaivannossa ja kaivetuissa maakasoissa ei ollut mitään merkkejä muinaisjäännöksestä. Pintakerroksen paksuus tällä osuudella oli 20-35 cm. Pintakerros koostui löyhästä mulhasta, jonka seassa oli kiviä. Sen alla oli 20-30 cm paksuinen vaalean ruskea kerros, joka koostui sorasta/pienistä kivistä ja hiesusta. Tämän kerroksen alla maaperä kaapelikaivannossa muuttui saviseksi hiesuksi. Kaapeliojan pohjalta pilkotti paikoitellen vaalea moreeni.

Yllä: kaapeliojan sitä osuutta, mikä oli kaivettu ja peitetty ilman valvontaa. Luoteeseen. Alla: kaapeliojan valvomatta kaivettua pohjoisosaa – auki jätetystä kaivannosta pystyi tekemään hyvin havaintoja eikä mitään vahinkoa kaivamisesta ollut koitunut. Kaakkoon.

Kaapeliojan koillisreunan leikkaus. Koilliseen.

Jo kaivetun kaapeliojan siltä osuudelta, mikä oli jo peitetty, pystyin ainoastaan tarkastelemaan peitettyä ja tasoitettua kaivun kohtaa. Myöskään siltä kohtaa en havainnut vähäisintäkään merkkiä muinaisjäännöksestä. Maalaji täytetyn ja tasatun ojan kohdalla oli moreeni.

Kaapeliojan kaivaminen oli siis aloitettu pohjoisesta ja oli edennyt sähkötolpan kohdalle (N 6788 638,4 E 332 261,7). Tolpan kohdalta eteenpäin kaivaminen tapahtui valvonnassa. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen tästä eteenpäin kaivantoa ei tehty tien itäreunaan vaan se kaivettiin tien länsilaitaan. Tähän ratkaisuun päädyttiin siitä syystä, että tien itälaidalla oli suuria kiviä, jotka olisivat vaikeuttaneet kaivutyötä sekä siksi, että tekemällä kaapelioja tien länsilaitaan muinaisjäännös kierrettäisiin entistä kauempaa.

Tien kohdalla kaapeliojan syvyys oli noin 1,2 m (tien leveys tällä kohtaa on noin 5 m). Tien pintamaa on moreenia, eikä se vaikuta siihen tuodulta maalta vaan pikemminkin tasatulta. Moreenikerroksen syvyys tien kohdalla oli 25-35 cm. Moreenin alta kaivannosta paljastui ruskea savi, mikä muuttui harmaammaksi noin 1,1 metrin syvyydellä.

Tien kohdalle kaivettua kaapeliojaa. Reilun parikymmen senttisen moreenikerroksen alla tällä kohtaa kaivantoa maalajina oli savi. Pohjoiseen.

Tien länsipuolelle valvonnassa kaivetun kaapelioiden pituus oli noin 40 metriä (välillä N 6788 639 E 332 258 ja N 6788 604 E 332 246). Maaperä avatulla kohtaa on kivinen pääsääntöisesti kivistä. Pintaosassa kaapelioiden kohdalla maa-aines oli karkeampaa moreenimaata ja syvemmältä hienojakoisempaa hiesun sekaista moreenia. Kaapelioiden pohjasyvytydessä maa-aines oli paikoin puhdasta savea. Tien länsipuolelle kaivetusta kaapelioiden ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

Oikea: tien länsipuolelle kaapelioiden länsireunan leikkausta. Alla: valvonnassa kaivetun kaapelioiden eteläpääty. Pohjoiskoilliseen.

Tulos

Kirjoniemen kivikautisen asuinpaikan länsipuolelle kaivetussa maakaapeliojassa ei havaittu merkkejä kiinteästä muinaisjäännöksestä.

2.3.2018

Teemu Tiainen

Kuvan oikeassa laidassa oleva peitetty kaivanto (minne kaapeli jatkuu) oli peitetty ennen valvonnan alkamista. Luoteeseen. Alla: tilanne paikalla ennen valvonnan aloittamista. Kaivinkoneen takaoikealla oleva kaivanto oli jo peitetty. Kaivamista jatkettiin valvonnassa sähkötolpan oikealta puolelta. Pohjoiskoilliseen.

Lähteet

Bilund, Antti 1999. Toijala. Arkeologinen perusinventointi 1998. Maakunnallinen yksikkö, Tampereen museot